

TEATAJA

TOIMETUS ja TALITUS:
Tallinn, Pikk tän. 46. — Telef. (2) 22-76.
Avatud kell 9—17.

TELLIMISE HINNAD:
1 kuu peale postiga . . . 25 senti.
2 " " " " . . . 65 " "
6 " " " " . . . 120 " "
12 " " " " . . . 225 " "

KUULUTUSTE HINNAD:
Kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 s.
ja teksti sees 12 senti mm. veeru lauses.

Nr. 1. — 6. septembril 1930. a.

Ilmub igal laupäeval.

I aastakäik

Täna'sest lehest leiata:

„Tallinna Teataja“ siht ja sisu.
Parteipoliitika ja rahvamajandus.
Õnnetuslaevä „Resource“ seiklused.
Vintsutusi tollivalitsuses.
Lõpp palgamaadega hangeldamisele.
„Meeste mäng“ (jutustus.)

„Tallinna Teataja“
siht ja sisu:

„Tallinna Teataja“ asutamist ja ilmumist põhjendavad ja õigustavad järgnevad asjaolud: terav majandusline kriis, mis süveneb järjest ja mille süvendajaks vildak majanduspoliitika; erakondade ummikusse jõudnud õnnetu parteipoliitika, mille sihiks on isiku- ja kihihuvid; meie ajakirjanduse erandita müüdaavus, millest oleneb, et rahvale ei taheta ega võidagi tött avaldada, vaid varjatakse oma partei ja kihihuvides paaseid ja paheleid, mis rahva meelaolu riigivastaseks mürgitavad ja riigi alusmüüre õonestavad; ja — olenedes eeltoodud faktidest — täiesti erapooletu, hästi toimetatud majanduspoliitilise ajalehe puudus.

„Tallinna Teataja“ on erapooletu — mitte ühe rahvakihi ega ühegi partei teenistuses seisev — majanduspoliitiline ajaleht — ilmudes esialgu kord nädalas. Lehe sihiks on aidata kaasa meie majanduse ja poliitika saneerimisel, võidelda bürokraatismi ja erakondlike kitsarinnalise parteipoliitika vastu, toetada kõiki püüdeid mis sihivad kokkuhoiu poole nii riigi- kui ka äri- ja eraelus, kasvatada ja süvendada rahvastunnet ja armastust demokraatlike riigikorra vastu, paljastada halastamatult igasuguseid paheleid, paaseid ja korruptsioone, mis meie majanduslikes, poliitilises ja seltskondlikus elus ette tulevad ja — olla erapooletuks häälekandjaks kõigile, kellele riigi ja rahva olemasolu, hea käekäik ja tulevik kallid.

„Tallinna Teataja“ avab omale võetud sihtide teostamisel uue lehekülje meie ajakirjanduse ajaloos — ja seda nii toimetustehniliselt kui ka sisuliselt. Meie puudutame kõiki tähtsamaid sündmusi lühidalt ja teravates juhtkirjades, käsitleme igas numbris ühes pikemas peartiklis mõnda tähtsat päevaküsimust, toome uudiseid lühidalt ja asjalikult, jälgime hoolega meie majanduse ja poliitika arengut, anname üldvaate sündmustest sisemaalt ja laiast maailmast, ei puudu meie lehes ka kirjanduse, kunsti, spordi, raadio ega kohtu-politsei osakonnad, ülipõnev, jätkuv ja väljalõigatav romaan, erilised asjatundjate kirjutatud artiklid elu-olu kohta ja — mis meil eriliseks püüdeks, see on a j a v i i t e - l e h e k ü l g. Viimane käsitab, peale ühe hästivalitud novelli, veel anektoote, nalja, ristsõna- ja muid mõistatusi, malenurgi jne. jne. Siis kuulutused. Kokkuvõetult: sisult ja tehniliselt on meie leht uudiseks Eesti ajakirjanduses — on tõelik ja täielik rahva sõber ja valgustaja.

„Tallinna Teataja“ ümber on koondunud eeskätt need, kes praeguse olukorra rõhumise all kannatavad, kes tahavad soliidset ja legaalse abinõudega võidelda nende sihtide eest, mis eel-pool üksikasjaliselt loetletud. — Lehe toimetuse koosseis vana-nadest ja kogemustega ajakirjanikkudest ja toimetuse abiks on osav ja laialdane kaastööliste pere.

„Tallinna Teataja“ kutsub enda ümber koonduma kõiki, kes rahvus-vabameelselt mõtlevad ja kellele isamaa tulevik ja rahva õnn ja edu kallid. Koondumises on jõud ja oma abi on parim abi.

TOIMETUS.

Lugejale:

Käesolev — esimene number — ei kujunenud selliseks nagu kavatsesid ja seda mitmel põhjusel — peamiselt sellepärast, et lehe väljaandmise algusega ei tahetud enam viivitada. Edaspidi — järgnevast numbrist alates — võime juba täielikumalt täita neid kohustusi, mis meie leht omale võtnud. Otsustage meie lehe üle edaspidi.

Uudis leivatööstuses!

Kõik areneb siin ilmas!
Näiteks

leivatööstus „Talu“

töölised töötavad raadio ettekannete saatel.

Mõnu on peremehe poolt.

Leivatööst. „Talu“
Kunderi tän 23. Tel. 306-96

Tänavu raadio juubeliaasta.
Idee leiti 65 a. eest.

Raadio sai tänavu 65 aastat vanaks — kinnitavad need, kes teavad, et ameeriklane James Clark Maxwell esitas esimesena idee õhu läbi elektrilaine abil teateid edasiandada.

Oma laialdastel uurimistel matemaatilise füüsika alal oli Maxwell leidnud, et nähtav valgus sisaldab elektrilaineid ja et peale nende on veel olemas elektro-magneetilisi laineid mitmes pikuses, mida meie aga ei suuda näha.

Teooriast kaugemale Maxwell ei jõudnud. Möödus 22 aastat enne kui leidis praktilise lahendaja. Viimane oli sakslane Heinrich Hertz, kes 1887. a. tegi „kääga katsutavalt“ kindlaks, et n.-n. Maxwelli lained tõesti olid olemas.

Aparaadi, millega Hertz Maxwelli teooria tõendas, ühendas Marconi 1894. a. maaga alt ja antenniga ülevalt. Tema oli esimene, kes ehitas antenni ja andis raadiole praktilise tähtsuse. Hiljem on raadio, kord mähkmetest vabastudes, arenenud kiirelt — umbes sama kiirelt — nagu auto- ja lennuasjanduski. Senator Marconi on selle, nagu raadiotelefonigi arendamisel, edendanud tähtsaimat osa.

Peale Maxwelli on ameerikalased

andnud raadio arengule ka oma osa. Nii leidis Emil Berliner seal 1877. a. mikrofon, millest on olnud suur abi raadiole. Inglise Fleming leidis raadiolambi, kuid ameerikalane Lee de Forest andis maailmale kahe elemendiga lambi „audioni“. Nüüd tarvitusel olevad lambid tulid alles 20 aastat pärast de Foresti leidust.

Esimese ringhäälingu avas A. Atwater Kent New Yorgis. See oli 4. oktoobril 1925. aastal. Ta andis ainult pühapäevakonserte. Rahva huvi ja imetlusel polnud piire. Raadiouudised ja eeskavad olid siis suurte pealkirjadega maailma suurimate ajalehtede esimestel lehekülgedel — nüüd, viis aastat hiljem, avaldavad väiksedki provintsilehed neid kuskil teksti sabas ja väikse kirjaga!

Kui kiire oli raadio levinemine Ameerikas, näitab muuseas asjaolu, et juba 1922. a. oli seal 9 ja pool miljoni raadiovastuvõtjat — nüüd on seal kodusid, kus elektrifitseeritud raadio-vastuvõteaparaadid, juba üle 20 miljoni.

Ligikaudselt sama kiire on raadio areng ja levinemine olnud Euroopaski. Ja võrdlemisi kiirelt on see meilgi valmistatud kasutajaid leidnud.

Tarvitage ainult kodumaa tooteid!

Kohvik ja kondiitriäri

H. Laas

Tallinn, V. Posti tän. 7. Tel. 26-57

Alaliselt saadaval
oma tööstuse saadusi
tuntud headuses.

Olen oma

liha- ja vorstikaupluse

peale täieliku remondi uuesti avanud.
Alati värsked ja puhas kaup. Kiire ja korralik teenimine.

Austusega

J. Joksa

Trepri tän. (Niguliste kiriku juures).

MEESTERAHVA RÄTSEPAÄRI

M. Andreesen

Tallinn, Rataskaevu tän. 14, kõnetr. 430-54

Teatan oma austatud klientuurile, et kõik sügishooaja ulster palitu- ja sügise ülikonnariided **Gendens** kohal on jõudnud, kõiki rahuldavas valikus.

TOIMETUSI

Tallinnas,

TALITUSI

6. septembril 1930. a.

Töölise arv meie tööstuses.

Estis, oli käesoleva aasta algul töökaitse järelevalve all 3556 tööstuslist ettevõtet 52.000 töölisega. Neist 50,8 tuhat tööstuses ja 1,5 tuhat transpordi ja side alal. Meestöölisi oli 34.000 ja naistöölisi 17.000. Need arvud ei ole käesoleva aasta 8 kuu kestel vist suuresti muutunud.

Koolitöö on alanud.

Koolitöö on alanud. Seekord koondatud koolides ja vähendatud õpejõududega. Ainult laste arv on suurenenud. Vähemalt oletame seda. Koondamine on hea, koostamine kiiduväärne, aga — mis teevad nüüd sajad kooliõpetajad, kes kohata jäid? Kust nad omale leiab leivad? Koondamine ja kokkuvõtteid olgu nii hea kui ta ongi, aga töötuid-kohatuid sellega sigib. On paratamata — koondama peame — elama jõudumööda.

Narva kose kasutamine.

Majandusminister andis jutuajamise ajakirjanikele. Selgus, et Narva kose esialgne kasutamine on otsustatud. Vähemalt valitsuses. Jaatavalt. Ja meie põlevkivitööstuse kasuks. Ning vist ka riigi ja rahva kasuks. Sest milleks lasta miljonit kantmeetrit vett aastast-aastani asjata meie silmade alt mööda minna? Paragrahvi puudusel? Kui nii, siis on ülim aeg vastav paragrahv teha. Küllalt kaua on Narva voogudele peigmeest oodatud. Kosi-lasi on olnud, kuid pulmasid pole tulnud. Nüüd on võimalus koske osaliseltki kasutada. Tehtagu siis nii. Vastasel korral oleme inimesed, kes ise ei suuda süüa, kuid ei lase ka teistel süüa.

Kaoks ometigi tööpuudus osaltki, mis meie ärielu halvab ja lõpeks hiiglamiljonite raiskamine hädaabitööde kujul. Riigikogu peaks asja otsustades seda silmaspidama. Ja Narva kose osalise kasutamise kava põlevkivitööstusele jõuandmiseks jaatavalt otsustama.

Raudteepolitsei moralistina.

Kevadel konfiskeeris raudteepolitsei Balti jaama raamatukapilt hulga saksa ja prantsuse alastikultuse ajakirju. Need olla rahva moraalele hädaohtlikud. Asi oli kohtus ja kohus otsustas teisiti. Kuid haavunud raudteepolitsei kaebas edasi. Rahukogu teises astmes seletas süüdistaja — raudteepolitsei — uuesti, et mainitud ajakirjad on noorsoole kahjulikud. Ja lisas — kui ime-lik! — et politsei ise on nende suhtes ükskõikne. Nii et politsei moraal pole nende alasti pildid pärast sugugi hädaohtus, küll aga rahva oma. Kohus aga arvas, et kui need ajakirjad politseit ei riku, siis võib neid ka edaspidi müüa — nagu mujalgi kultuurriikides. Nii kaotas raudteepolitsei juba teist korda oma kõmulise „ahviprotsessi“. Olgu see neile ja meile õpetuseks.

Rahaasjandus korras.

Rahareformiga ja Rahvasteliidu abil on meie rahaasjandus korda seatud. Seda kinnitas sir Williamson Eestist lahkudes. Ja näibki, et see nõnda on. Meie kroon on nüüd kindel, Eesti Pank on jäänud emisjoniõigusega keskpangaks, riigikassa on vabanenud pangatehingust, riiklike laenu kasvu protsent on suhteliselt palju väiksem kui erapankade ja viimaste antud laenu summa on kahe aasta kestel kasvanud kahekordselt. On teisigi saavutusi, mis kinnitavad tervenemist. Siiski pole rahareform veel lõpule viidud. Veel on erapankasid liig palju, veel pole riik täielikult finantseerija seisukorrast vabanenud. Erapangad, väljaarvatud mõned üksikud, pole veel küllalt tugevad ja krediidi-olud meil on veel äärmiselt rasked. Näiteks, laenu- ja diskontoprotsendid. Nad on liig kõrged. Osalt on olnud see kaubandust ja tööstust rõhuv asjaolu sellest, et meil on üldine kapitalide puudus, osalt mõjuvad selleks ka

välislaenu kõrge protsendid. Riik, näiteks, maksab 9 ja rohkemgi protsenti oma laenu pealt. Ja riik oli ju seni meie rahaturu finantseerijaks — suurelt osalt just välislaenu abil. Üldiselt võetuna oleme jõudnud edasi, kuid kriisist, mis juba paar aastat tagasi terava kuju võttis, pole meie veelgi pääsenud. On siiski lootat, et mullune ja tänavune hea põllumajandusline saak seisukorda ka rahaasjanduses kergendab. Kahjuks on meie väliskaubandus ikkagi passiivne. Ja Soome-Saksa kaubaleping, mis takistab või väljavedu Saksamaale, ei kuuluta head meie väliskaubanduse bilansile. Peaksime piirama sissevedu ja — võimaldama väliskapitali voolu meie tööstusesse. Rahaturul on suun õige, reformitempo aga aeglane.

Administratiiv-karistused.

Karksi-Viljandi „lapuatajaid“ karistas sisekohtuminister administratiivselt. Vist oli tal selleks õigus — paragrahvide alusel. Sündmus äratas aga võõrastust, sest oleks ju kohus võinud seda teha. Siseminister aga seletas ajakirjandusele, et riigikord oli hädaohus, rohkemgi — sest kaitseliit oli ka tollesse „lapuatajadesse“ segatud. Võib olla, t hr. ministril on õigus, võib olla, et Karksi-Nuiast alanud liikumine oligi riigile hädaohtlik, kuid — meil antakse ju harilikult isikud, kes riigikorrale hädaohtlikud, kohtude kätte. Raskemal korral isegi sõjakohtude alla. Mispärast siin harilikku teed ei tarvitatud, jääb valitsuse ja sisekohtuministri saladuseks. Vist oli nii parem. Aga administratiiv-karistustest peaksime loobuma. Neil on sõjavälvakohutude iseloom selle miinusega, et süüalust ei kuulata üle ja tal pole vähemaltki võimalust end kaitsta.

Tallinna linnavalitsus halb peremees.

Ametnikku karistati.

Tallinna linna tänavatest on üks osa puhastada majaomanikkudel, teine väiksem osa ja avalikud platsid — linnavalitsusel enesel.

Et majaomanikud oma majade kohal tänavad kõigiti korras hoiaks, selle järele valvab politsei erilise hoolega. Leiab politsei vähemagi korratuse, on majaomanikul protokoll kaelas.

Koguni teine lugu on nende tänavatega ja platsidega, milliste korrahoidmise kohustus on linnavalitsusel — need on puhastatud väga korratult ja nendelt keerlevad üles tolmu- ja prahipilved, üruvetades tihtilugu ka neid tänavasid, millised on majaomanikkude korrahoida. Linnavalitsuse peale nii kergelt protokoll ei tehta.

Et linn ise peaks eeskujuks olema puhtuse mõttes ja linna korralikkusele sundida, on eriti Tallinna politsei 4. jaoskond hakanud karmimaid samme astuma.

Reedesel 6. jsk. rahukohtuniku juures oli tervelt pooltoosinat protokolle, mis linnavalitsuse peale tehtud, arutusele. Süüpingis ei olnud küll linnavalitsus, kui niisugune, vaid tänavapühkijate järelevalvaja Johannes Kärner, n.-n. „linnadirektor“. Teda süüdistati kas tänavate pühkimata või kastmata jätmises.

Kaks asja jäi pooleli. Neljas asjas aga karistati Kärneri 5 krooniga, pannes tema peale ka igas asjas 2 kr. kohtumaksu.

Moodsaid söögitoa mööbleid soovitab

J. Kallo mööbliäri, Jaani tän. 9. Kõnetr. 25-09, Tallinn.

Nõudke ainult tuntud prov. JÜRGENS'i Bor-Tymolseepti

Londonis suure aurahaga kroonitud. — Kaubamärk: „PESEV LAPSE“.

Kõrgeimas headuses tualettiseep: Vistrikkude, tederätte, päevapõletuse, ja liigse higistamise vastu, teeb naha siledaks ja valgeks.

Müük apteekides, rohu- ja teistes paremates kauplustes.

Lõpp palgamaadega hangeldamisele!

Kus seisab palgamaade korraldamisseadus? Kuidas meie ametnikud palgamaid kasutavad.

Maareformi algpäevil, kui tõsised ja eesõigustatud maasajad veel frondil olid, jagati maid lahkel käel ametnikkudele ja omavalitsustele palgamaadeks. See palgamaade poliitika on kestnud kuni tänapäevani ja kui kuskil peaks vabanema mõni maalapikene siis see kindlasti jällegi mõnele ametnikule palgamaaks määratakse. Samal ajal aga viirelevad päevast-päeva tõsised maaharijad ilma kindla teenistuse ja kullatavad aega omale maalapikese nõutamisel — kuid tagajärjeta. Kümnedel kordadel on ajakirjanduse kaudu juhitud tähelepanu asjaolule, kuidas kasutavad ametnikud palgamaid. Ka see pole senini väärinud tähelepanu ega kaasa mõjunud, et palgamaade korraldamist kiirustada. Paludel kordadel on ka vallavolikogud Põllutööstusministeeriumi tähelepanu sellele juhtinud, kuid siin on jäänud see „hüüdjä hääleks kõrbes“. Mõnel pool kus valla omavalitsused on maade hankimisega

saanud omale uue tuluhallika — on lugu muidugi teine — seal seistakse selle vastu. Võtame näiteks K. (loostu) valla Harjumaal kellel oli enne mõisade riigistamist 9—10 kooli kohta — nii 7—8 tiinulised — pärisomanduseks.

E. Vabariigi algul vähendati väiksemaid kooli ja liidetult hakkasid need tegutsema end. mõisa herraste majades jne. Uute koolimajade juure planeeriti uued krundid — kooliõpetajate palgamaad. Et kooliõpetajad peale üksikute maast huvi ei tunne, siis kasutavad neid maid juhuslikult ümbruskonna elanikud ja peamiselt need, kes suudavad kooliõpetajale rohkem renti maksta. Mõnel pool annab palgamaid enampakkumise teel välja kooli hoolekogu.

Koolikohad ja valla teenrite endised maad on valla poolt kas pikkaajalisele rendile enampakkumise teel antud või koguni ära müüdnud ühes päraldistega. Need eelnimetatud näited juhtuvad igal pool meie lugupeet-

tud rahvasaadikute teadmisel ja silma all, ning ajal mil meil valitseb suur puudus maast, mil otsitakse võimalusi uute maalade leidmiseks — põllumajapidamise otstarbeks, mil loodakse igasuguseid komisjone, kes selgitaks ja lahendaks maapuuduse probleeme, kuid keegi neist nagu ei tahaks sellest teada, nagu ei tahaks astuda samme — selleks, et kiiremalt saaks vastuvõetud palgamaade korraldamise seadus, et lõpu teha ebaõigele palgamaade poliitikale.

Metsaametnikud — meie riigi vara hoidjad valvurid on ebaõige palgamaade jagamisega kõrvalt juhitud oma otsekohest ülesannetest, sest mis on rohkem kui isiklik omakas, mida ametnik loodab saada maast — oma palgalisast, mis talle antud nii lahkel käel. Metsaametnikkude palgamaad kõiguvad 8—12 ha vahel ja kui sinna juure arvame veel 5—8 ha riigi tagavara hankimiseks ja prii karjamaadeks, siis saame

keskmise normaal talu. Usun, durid ja mõisatöölised arvult et keegi ei taha ometi tõendama tulla, et ühel korralikul normaalsel talu pidajal jääb veel aega üle muudeks ülesanneteks — mille ülesannete täitmiseks, — mille eest talle makstakse riigi poolt palka. Korduvalt ja võõrastavalt peame nägema asjaolusid, kus metsaülemad oma maad harivad ja oma elamute ümbrust ilustavad riigipalgaliste — metsavahtide tööjõuga. Olgu maad, künnid, sõnniku vedu, seemendamise, heina tegu ja koju vedu, kõik see sünnib metsavahtide poolt, nende oma hobuste ja tööriistadega.

Nii on meil liik ametnike, kellel on kasutada riigi kulu moonakad. Eesõigustatud maasajad — liinisõdurid ja endised mõisa töölised — kes eeltoodud asjaolusid on teatavaks teinud ka Põllutööstusministeeriumile ja palunud palgamaade jagamist õigustatud maasajatele — saavad vastuseks „jääb rahuldumata“ — või jälle „tuleb ära oodata palgamaade korraldamise seadust“.

Aasta eest määrati Kloostri/ asunduses harilikult korras väljandamisele varem tööstuskohtaks planeeritud umbes 10-ne hektariline koht, mille peale kandidideerisid mitmed liini sõ-

13—14, kuid ei keegi neist ei saanud — vaid see määrati metsniku palgamaaks, vaatamata, et metsnikul juba enne maad kasutada oli, ning mõned maad soovijad selle vastu protesteerisid. Metsnikule meeldis koht ja ta sai selle, kuna vabaks jäänud endise palgamaa jaoks metsa-meestel uus kandidaat järke ootab. Nagu ajalehed teatasid, moodustati hiljuti Põllutööstusministeeriumi juurde „asundus-komisjon“, või midagi sarnast, kelle ülesandeks on võimaluste leidmine uute asundustalude juurde loomiseks soomade koloniseerimise jne. teel. Kas nimetatud komisjon ei leiaks võimalust ja kas tema ülesannete hulka ei kuulu ka eelpool nimetatud küsimuste korraldamine, mille tagajärjel saame juure kenakese arvu asundustalusi, ilma et suuri jõupingutusi ja kulusid teha uudismaade kallal, millele asundamine on alles aastade pikune küsimus.

Rappa läheme — kui sellele peatset piiri ei panda ja lõpu ei tehta. Lõpp palgamaade jagamisele ja ametnikkudele riigikulu moonakate pidamisele.

„Maatamees“

Parteipoliitika ja rahvamajandus.

„Lapuatamine“ ja „erakonnatamine.“ „Taanis on tõesti midagi mäda!“

Juba ammu on meie poliitilises ja majanduselus olnud tunda põhja kõrbenud haisu. On tekkinud tundmus, et „Taanis on tõesti midagi mäda“. Taani oleks käesoleval juhul muidugi meie väike Eesti.

Ja mis meil siis öieti mäda on?

Võtame poliitika. Seda teevad erakonnad. Et erakonnad koosnevad isikutest, et ühised huvid ja ideed, on koolipoisilegi selge. Erakonnapoliitika pole siis muud kui võitlus erakonna liikmete ja poolehoidjate ideede ja huvide eest.

Kui vaatleme elu ja eriti üksikute isikute toiminguid, siis paneme tähele, et materjaalsed huvid on pea alati esikohal — väga harva ideed. Ja sealgi, kus ideede lipu all võideldakse, on kaudne kasu ikka meeles ja sihiks. Oleme materialistid — tahes või tahtmata — mõõndame seda või mitte.

Et nii on, siis on ka selge, et parteipoliitika on alati huvide poliitika. See on loomulik nähtus ja osa moodast normaalelust. Võidelda parteide olemasolu vastu oleks Don Quiote võitlus tuuleveskide hävitamiseks. Kui leidub hulk inimesi, kellele huvid ja tõekspidamised kooskõlas, siis tulevad need kokku ja loovad organisatsiooni ning otsivad veel väljaspooltki tuge ja toetust omasarnastelt. Ja neil on selleks õigus — nii kaua kui nende võitlus oma huvide eest ei ähvarda ühiskonda, ei riiki ega rahva üldhuvisid. Nii pea aga kui partei võitlus ähvardab riiki ja ühiskonda, on riigil ja ühiskonnal õigus astuda üldsuse huvides selise parteipoliitika vastu, isegi kõigi abinõudega.

Selline on demokraatne kord, selline on rahvalitsemise põhijoone. Sellist nõuab elu. Demokraatial on — võib olla — oma miinused, puudused, mis võimaldavad üheõigluse ja parlamentarismi valesi tarvitamist, kuid

siiski on see parim kõigest senistest vormidest.

Kuid tuleme uuesti erakonnapoliitika juure. Nii õigustatud kui see demokraatia alusel ongi, on sellel ka oma miinused. Ja need puudused on päris inimlikud. Võtame näiteks n.-n. onupojapoliitika. See pole ju üldjoontes muud kui oma partei liikmete, oma poolehoidjate ja madalamal juhul oma sugulaste sokutamise soojadele kohtadele või neile mõne soodustuse muretsemine.

Teine erakonnapoliitika oluline külg on n.-n. lehmakauplemine. Sellelgi nimel on halb kuulsus aga tegelikult pole see ju muud kui tingimise kasude üle vastasega. „Lehmakauplemine“ sihiks ja tulemuseks on kompromiss. Ja terve meie elu koosneb ju kompromissidest. Kodanik, kes ei kompromiseeru, satub varsti vastuolusse kõikidega. Parteipoliitiline kompromiss on mõõdapäasemata isegi seal, kus erakonnad tuguvad ja teravas vastolus. Üldiselt määravad „lehmakauplemine“ piirid siiski erakonna iseloom ja jõudude vahekord (kohtade arv) rahvaesituses ja valituses. Kompromiseerumine, tingimise kokkulepe ja selle üle kauplemine, on täiesti loomulik ja õige nähtus. Ebaloomulik on see alles siis, kui kauplemisel müüakse oma valijad või kui uue kombinatsiooni — kokkulepega toimiktakse rahva üldhuvide vastaselt.

Et meie poliitikas — täpsemalt: parteipoliitikas — on ebaloomulikke nähteid, seda ei eita keegi terve mõistusega inimene. Kõigepealt on meil erakondi liig palju. Paljud erakondadest on ainult ajutiselt, erakorraliste olude tõttu olemas. Pääsme kord normaalsesse, kaovad need erakonnad ehk sulavad teistega kokku. Võiks tuua ju näiteid. Üüriseaduse kaotamisega kaovad meil üürnikkude ja majajätkajate „parteid“ — asunduskohade pärisomanduseks müümise kaob asunikudelt (erakonnana) jalgealune

ja — kui kirikumaade jant on läbi, siis kristlik rahvaerakondki lähe kõige liha teed? Erakond kaob kui erahuvid on rahuldatud või kui võitlusel pole enam alust ega sihti. Järele jäävad vaid parteid, mis tegutsevad suuremate klasside huvide alusel. Minnes normaalsesse liigume ühtlasi poliitika tervenemise suunas. Ja seda ongi hädasti vaja, sest — praegu on meie poliitises elus nii palju eluvõõrast ja mäda.

Ja see on maksev ka meie rahvamajanduse kohta. Selleski on nii ohtralt eluvõõrast ja mäda. Osalt on see tingitud parteipoliitikast, osalt tungist lajutada.

Parteipoliitikal on määratu suur mõju rahvamajanduse peale. Mainime siin vaid tollid, aktsiisid ja muud n.-n. maksuseadused. Või võtame kaitsetollid, kui kõige iseloomustavama nähte. Kõik maksud, nii kaudsed kui otsekohesedki, mõjuvad rahvamajanduse peale nii või teisiti. Maksude määramisel põrkavad aga parteide huvid vastamisi. Ja mõjuvaim (suurim) partei on, kas üksinda või koos oma lähema naabriga, see kes maksukoorma rahva peale paneb.

Rahvamajanduse edu ja kadu oleb siis väga suurel määral erakondade tugevusest, nende vahekorrad ja üldisest poliitilisest konjunktuurist. Siin aga satume huvitava nõiaringi: mida viletsam on rahvamajanduse seisukord, seda halvemaks muutub poliitiline konjunktuur ja — sama ümberpöörduvalt. „Halvema“ all siin mõtleme seisukorda, kus erakonnad kasutavad rahva rasket majanduslist olukorda poolehoidu võitmiseks ja puhtparteiliste huvide heaks.

Ja selline on meie rahva ja riigi seisukord praegu. Erakondade poliitika on viinud meid kuristikku. Elukallidus tõuseb järjest, kuigi pikamisi. Riigi ja linnade sissetulekud „kuiva-

vad“ kokku. Uusi tuluvõimalikke pole enam leida, riigi- ja omavalitsuste võimalused, krediitvõimalused vähenevad, diskontoprotsent püsib endiselt kõrge, väliskaubanduse bilans kipub — äärmistest pingutustest hoolimata — püsima passiivsena, raha ringvool on väike ja nõnda edasi lõpmatu-seni, kahesõnaga: *elamistasapind langeb*. Oleme vaesemad kui viie aasta eest. Oleme madaldunud viie ajaaja kundideks. Vabariigi Valitsusest alates kuni viimase viletsa tööiseni. Vabariik pandib oma sissetulekuid — kodanik oma viimaseid mälestusasju. Kõik selleks, et kuidagi üle õo elada. Räägitakse, et lähemate pankrotide...

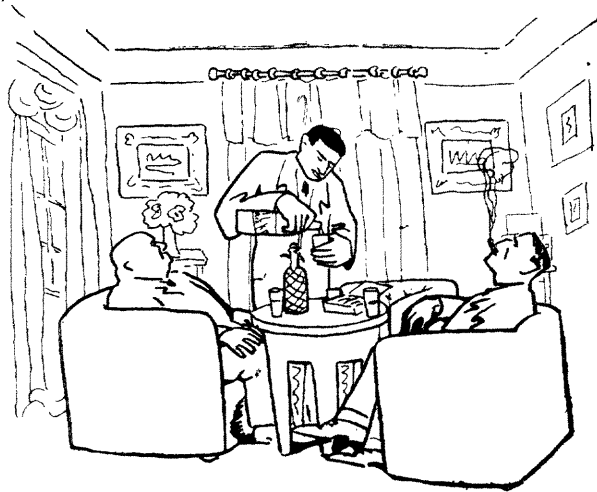
Pilt on vist liig tume dates varjades. Nii hullusti ometigi asi pole.

Aga siiski. Karksi-Nuia meeste „lapuatamine“, nii naeruväärne ja lapselik kui see ka ei olnud, on siiski sümptom meie seisukorrast. Peame nimelt konstateerima, et see „liikumine“ on leidnud laialdast poolehoidu üle maa. Oleks selle liikumise eesotsas olnud osavad ja ausad mehed — mitte majandusliselt uppujad ja seiklejad — siis, võib olla, oleks lugu lõppenud teisiti.

Aga oli kuidas oli, erakonnad peavad oskama lugeda kirjutust seinalt. Meil on midagi mäda — on erakondades, nende poliitikas — on rahvamajanduses ja selle juhtide juures — on riigipoliitikas ja majandusloos ning — kui meie õigel ajal seda ei taipu, siis vajamegi kuristikku.

Elu on kujunenud raskemaks iga aastaga, rahvas on vaesem kui varem, kuid — *meis on siiski elujõudu*. Olgem optimistlikud, parandagem tehtud vead. Mahakiskumine, elu eitamine, pole veel midagi ehitatud. Maha võime võtta vaid nii palju kui suudame uut asemele ehitada. Seda ängem unustagem!

A. W.-y.

„— ja kallas endale whisky —“

Hindu, suur, lihav olevus frakis ja teistes vastavates atribuutides, astus laua juure ja kallas endale whisky ja soodati ning alles siis kui ta oli lonksu toda jooki alla neelanud, avanes ta suu vastuseks.

„Teerviss korrass, muu häärrad“ — kostis ta venitades ja murdes. — „Jaa miinu reemushtab vääga, eet muu häärrad oon minuga saamass paadiss. Yeess!“

„Kuidas elab rajah?“

„Ooh, Teema Keerguss oon paarima teervishe juures. Teema oon veel väärshke sõodust Pariishist seea.“ Ja tõmmunahalise puurivad silmad vaatasid uurivalt esiteks Smileri, siis Fortworthi näkku.

„Kuidas vürsti rahalaekas näib välja?“ — küsis Fortworth järsult. — „On selles osakonnas ruumipuudust tunda?“

Mirza Khan kugistas midagi oma kõrist alla. Vist oli see mingisugune „sisemine“ naer, lühike aga nii tugev, et see pani terve ta keha tuksatama.

„Ooh, yeess, tõoshti — see oosakoond oon hääss korrass“ — vastas ta. — „Suurt ruumipuudust ee oole — aaga — seeski — seelt veeb paalju aanda.“

„Võib, mis? Isegi palju võib! Tõesti?“ — Mr. Bunn elustus silmanähtavalt. — „Kuidas, Mirza, vanamees? Kuidas on sealt võimalik väljaanda?“

„Naagu vaaremgi — ütiks koolmandik iigäühele — koolm geentleminen seen — koolm osa“ — seletas Mirza Khan ärimeteheliku veendumusega.

„Yeess, yes — seda meie teame, sa vana hüena“ — vastas mr. Bunn kärsimatult — „aga kuidas meie saame oma konksud esiteks sinna kassa külge?“

(Järgneb.)

Kõrvalteede kangelas

Illustreeritud seiklusromaan

BERTRAM ATKEY

Eestistas AUG. W.-Y.

Mister Smiler Bunn pani käest pangaraamatu, mida ta möödunud kümne minuti kestel uurinud. Nüüd pööras ta oma kaaslaste poole näoga, mis väljendas rahulolekut, isegi nii sügavat, et see peaaegu murelikuna näis.

„Yes, Fortworth“ — lausis ta oma kaaslastele, kes vastas tugi-toolis istudes õrnalt sigarit sõrmede vahel keerutas — „jah, see aasta on meile olnud eriti hea — pagana hea aasta! Oleme ajanud kokku hulga soliidset raha, sealjuures aga vähe vaeva näinud. Raskusi, muidugi, on ka olnud. Näiteks too viimane partii madeirat, mis — omavahel öeldud — oli sama hea kui solgivesi. Läks aga. Nii üldiselt siiski laita ei või. Yes, aga — siiski sooviks, et Sing Song oleks pisut parem oma suppidega. Mitte, et ta praegugi väga halb oleks, aga, siiski, ta on nii-öelda toll või kaks allpool täielikkust. Kuid, sellegipärast, mul pole ju erilist põhjust nuriseda. Aasta on, kokkuvõetult, olnud kõigiti hea. Pole põhjust kondivalu tunda. Ja lõpuks, kõige selle panem ma meie tervise arvele. Oleme hästi sõõnud. Kui inimene on puudulikult toidetud, siis pole maailmal temast suuremat kasu. Sellane inimene ei saa ka edasi. Kui kaks-kolmandikku inimese peaaugust hõljub augus, mis ta kõhus ja mis tühi nagu katkine veepaak, siis pole rahamuretsemise plaanitamisel kasu ka tollest ühest kolmandikust ta peaaugudest. Nii võtan mina toda seisukorda. Kas pole nõnda, Fortworth?“

Ex-lord Fortworth nokutas unistavalt pead.

„Sul on õigus“ — lausis ta. — „Kui mees ei hoolitse oma lõunasöögi eest, siis ei hoolitse peaaugu ka tema eest.“

„Paras, sellasele eeslile!“ — lõpetas mr. Bunn soojalt. — „Ulata whisky siia!“

Nad istusid rahulikult oma korteris Londonis. Oli detsember ja hiline peallõunat. Nad puhkasid pärast lõunasööki, mis neid hästi rahuldanud. Ja rahuldunud, nagu mr. Bunn tähendas, oli neid ka selle aasta sissetulek. Rohkemgi: aasta oli olnud neile väga edurikas. Ja mida nad olid saavutanud, sellest olid nad ka kinnihoidnud. Saadud summad olid paigutatud mitmesse panka — neil oli palju pangaarveid, igaüks oma fiktiivse nime all. Kui vilunud petised, olid nad arvestanud sellega, et kui seaduse käsi või mõni teine võim peaks Jonesi pangas arvestada kinni panema, siis võib summa teises pangas õitseda nagu roosipõõsas kevadel.

Nüüd istusid nad vaikselt, rüübates aeg-ajalt whisky-soodat, nagu neil alati peallõunaseks kombeks. Ükski asi ei tohtinud meie

Lastes on meie tulevik.

Laste hoolekande Keskkorraldus.

Aastat viis tagasi hakkas meil maksma praegune hoolekandeseadus. Sellega kaotati vananenud veneaegne hoolekandekorraldus ja pandi uus alus aja ja olude kohasele hoolekandetegevusele. Ja hoolekandekorralduse alal pole meil enam tarvis kellegi ees punastada.

Aga kodus on siiski nurinat kuulda. Kulud olla liig suured — maksud liig koormavad. Süüdi olla — muuseas — meie liig laiaulatusline hoolekanne. Vähemagiga saaks läbi — nii võidetakse.

Siin aga unustatakse, et sõdade tagajärjed nõuavad veelgi erakorralisi väljaminekuid ja — mis veel kurvem nähtus — meie majanduselu muutub iga aastaga raskemaks. Oleme veelgi ehitamise ajajärgus — kuigi palju on juba ehitatud, asutatud ja korraldatud.

Olukord peegeldub kõige paremini riigi ja omavalitsuste tervishoiu- ja hoolekande eelarvetes, kus erakorralised kulud lõvi osa mängivad. Tulevikus, kui ehitamis- ja asutamis-ajajärgust oleme välja jõudnud ja kui meie tervishoiu- ja hoolekandeadusused normaaloludes töötavad, on kindel, et erakorralised kulud vähenevad miinimumini ja korralisedki kulud enam senises tempos ei suurene.

Praeguste suurte tervishoiu- ja hoolekandekulude vastu nurisejad ei tohiks ka unustada seda suurt abi mida meie iseisvuse esimestel aastatel Ameerikast ja inglastelt saime. Ilma selle abi — mis sadadesse miljonitesse ulatas — oleks meie kulud tervishoiu ja hoolekande peale praegugi veel suuremad kui nad on. Võõra heategevuse abil ajasime endile jalad alla ja selle tõttu tundub nurin suurte hoolekandekulude üle ebaõigena ja ülekohtusena. Mõtelda vaid näiteks selle üle, et 1919.—1924. aastatel said ligi kolmandik meie 300.000 lapsest välisabi ühel või teisel kujul...

Riigi ja omavalitsuste tervishoiu-hoolekande-tegevuse kõrval on meil neil aladel, mis nii väga tihedalt teineteisega seotud, veel pikk rida poolametlike ja eralaadi asutusi ja organisatsioone.

Nagu teada ja nagu see niimedestki selgub, taotlevad eelpool mainitud organisatsioonid, igauks oma spetsiaalalalt kas kasvatustlisi, tervishoidlisi ehk hoolekande iseloomuga sihte. Kuigi nende sihtide saavutamiseks toetutakse eeskätt seltskonna peale, siiski saavad kõik need organisatsioonid riigilt ja omavalitsustelt toetust.

1-ks laiaulatuslisemaks mainitud organisatsioonide hulgas on Üleriiklik Lastehoolekande Keskkorraldus. See asutati ligi kolme aasta eest ja selle eesmärgiks on „ühtlustada ja juhtida ülemaaliselt lastehoolekande tööd hoolekannet vajavate laste majandusliku, tervishoiu, kasvatusliku ja õigusliku seisukorra parandamiseks ja sissetulekuid soetada üldise lastehoolekande töö korraldamiseks.“

Keskkorralduse asutajateks liikmeteks olid ja on praegugi: Eesti Lastekaitseühing, Eesti Naisliit, Eesti Punane Rist, Raudteelaste Hoolekandeühing, Õigeenika selts „Tõutervis“, Vene Hariduslike ja Heategevate seltside liit, Haridus- ja Sotsiaalministeerium, Tallinna linnavalitsus ja Harju maavalitsus.

Lähemalt on Lastehoolekande Keskkorraldus oma töökasvasse võtnud: 1) lastehoolekandetöö ühtlustamise, 2) selle lahutamise üldhoolekandest, 3) perekondlike hoolekandekasvatuse korraldamise, 4) laste mänguplatside ja meelelahutuse eest hoolitsemise, 5) õpekodude organiseerimise, 6) tervishoid-

lise seisukorra parandamise, 7) noorte kodude ja nõuandekohtade soetamise, 8) üleriikliste lastehoolekande-päevade korraldamise, 9) hoolekandelise tööskuse edendamise, 10) emade ja laste nõuandepunktide võrgu arendamise, 11) kutsevalikul aitamise, 12) lastehoolekande propageerimise jne.

Nagu selgunud, on Keskkorraldusel kõrge eesmärk ja laialdane töökava. Neist on see ka järjekindlalt kinnipidanud. On korraldatud 2 üleriiklist lastehoolekandepäeva, antud toetust lastehoolekande - organisatsioonidele, alustatud kohaliste lastehoolekande - büroode organiseerimist, loodud sidemeid vastavate organisatsioonidega välismail jne.

Suurimaks takistuseks Keskkorraldusel on summade puudus. Et sellest üle saada, korraldas Keskkorraldus 1928/29. aastatel 50.000 kr. loterii, mis andis puhast ligi 22.000 krooni. See päästis seekord, sest Sotsiaalministeerium andis oma poolt nende kahe aasta kestel toetusena 5.200 krooni ja mujalt sai Keskkorraldus veel ligi 2.000 kr.

Töö aga nõuab ikka uusi summasid ja jälle on Vabariigi Valitsus andnud Keskkorraldusele loteriiloo — seekord juba 100.000 kr. peale. Loterii on juba avatud, piletid müügil ja loosimise tähtpäev veel tänavu. Jälle on kodanikkudel võimalus toetada seda suurt tööd, mida

Kui vanglaülem on päeva puhkusel.

Huvitav lugu Ameerikast.

Ameerika iseseisvuse aastapäeval, 4. juulil, oli Atlanta suure vangla ülem puhkusel. Tema kohuseid täitis tol päeval linnavolinik J. Allen Couch. Viimasel oli aga kahju vangidest ja laskis neist päeva kestel 208 lahti. Politsei ja teised linnaisad protesteerisid, kuid asjata. Pärast aga tuli politseile häda kätte ja see hakkas vabastatuid kurjategijaid uuesti kinnipüüdma. Saigi osa kätte. Mr. Couch aga läheb oma hea südame pärast kohtu alla. Ole veel humaanne!

New-Yorgis 7 miljoni elanikku.

Tänavuse rahvalugemise andmete järele on New-Yorgis 6.958.792 elanikku ja Ühisriikides kokku üle 123 miljoni.

Laste tulevik on riigi tulevik

sellepärast ostabki iga kodanik Lastehoolek. Keskkorralduse loterii lositähed

kangelaste lõunasööki seedimisrahu ja peallõunast puhketundi häirida.

Kuid siiski, millegipärast, läks mr. Bunn rahutuks. Ta liigutas end sügavas tugitoolis, kohendas ja keeras ning peagi näis nagu istuks ta nõeltest padjal. Oli selge, et teda piinas mõni mõte.

Fortworth vaatles oma kaaslast seni kui ta kannatus lõppes.

„Mis su sees pureleb, mu vanahärra?“ — küsis ta viimaks, hääles pisut ärevust, mida ta ei katsunudki varjata. — „Sa ohkad, väänled ja rabeled nagu kilpkonn õnge otsas. Mis sul viga?“

Mr. Bunn vaikis hetke. Siis ta kõneles.

„On fakt, Fortworth, et, lõppude-lõpuks, ma pole rahul olukorraga. Ma olen katsunud end rahustada, olen katsunud panna enese uskuma, et kõik on hästi ja nagu olema peabki, kuid asjata kõik see vaev. Olen rahutu ja rahuldumata — see on kivistunud tõde. Meil on olnud eriti hea aasta — haruldaselt hea — kuid, ilma et ma tahtsin siga ja südamea ahnitseja olla, meie peaksime siiski katsuma heast õnnest ka edaspidi kinnihoida. Peame hoidma! Ma tunnen eneses midagi, mis käseb tegutsema nii kaua kui õnnepäike meile paistab. Seda nõuab mõistus — mitte tung ahnitseda. Ma ei salliks end ahnitsejana. Kuid olla mõistlik — see on juba teine asi. Ja kui ma sulle asja järsult ja otsekoheselt ütlen, siis on mu mure järgmine: meie vana sõber, Jolapore rajah, istub praegu siin samas majas ja ta sissetulekud ulatavad miljonitesse ja miljonitesse. Peame, Fortworth, aitama teda saama lahti oma miljonitest. Meie, ma ütlen sulle, see on meie kohus! Praegu on rajah ümbritsetud igasugustest haidest, suurtest ja väikestest, suured tükid ta hiiglasissetulekutest lennavad paremale ja pahemale, kuna sina ja mina — meie, kes peaksime oma teada osavaimad olema — istume siin laisalt ja haigutame teineteise võitu. Just kui...“

Mr. Bunn peatas otsides õiget sõna. Et seda kohe ei leidnud jätkas ta:

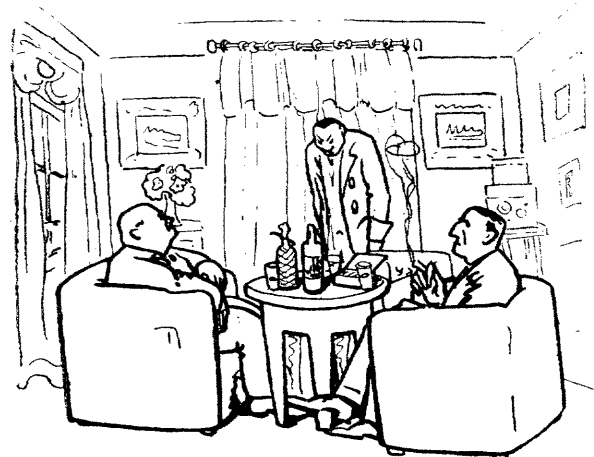
„Ja pean sulle, Fortworth, tunnistama, et see asjaolu ei anna mulle hingerahu. Tõsi, meie oleme küll kord või kaksik, saanud noosikese rajahi rahadest. Aga mis on tuhat, kaks, või kümme tuhat naela temale. Sa saad aru mu mõtetest — kindlasti taipad kuhu ma tüürin.“

Fortworth jõi oma klaasi tühjaks ja pani selle põrutades lauale.

„Flood, sul on õigus!“ — lausus ta austavalt. — „Mööndan, täielikult ja vabalt, et nii on. Ma olen mees, kes töötanud kõvasti ja elanud kõvasti — mul on ka kalduvusi võtta elu vahest ka kergemalt. Sa oled aga teistlaadi mees. Sa oled järeljätmatu — sa oled visadus inimese naha sees — sa oled... Sa oled valaskala — sul on valaskala suu ja valaskala ideed!“

Mr. Bunn nokutas pead heakskiitvalt. Fortworthi sõnad meeldisid talle. Siis helistas ta teenijat. Viimane ilmus, see oli hiinlane, meesteenija, meestesööja, Sing Song, kelle võrdset polnud mr. Bunn veel leidnud ja kellest ta enam lahkuda ei kavatsenud. Ta lihtsalt ei oskanud endale ettekujutada kuidas ta võiks ilma Sing

Songi teenistusest läbi saada. Ja nüüd seisib too võrratu taevapoeg ukse juures teenistusvalmina, — kuigi ükskõikse ilmega näol.

„— too võrratu taevapoeg —“

„Helista Mirza Khanile, mu pojake, ja katsu esineda elavana“ — lausus Smiler hiinlasele. — „Ütle talle, et mul tingimata vaja temaga kokkusaada. Ütle, et paneb oma korgikeeraja kõrvale ja tuleb kohe siia. See on kõik. Liugle!“

Sing Song „liugles“, silmades nõrk vaimustuse tuluke. Nii oli alati kui ta oma käskija korraldustes mingit uut aktiivsust taipas. Ta teadis, et igakord kui teda Jolapore vürsti kammerteenri Mirza Khani järele saadeti, siis oli õhus midagi huvitavat. Käesoleval pooleks esimene kord kui „sõbrad“ Mirza Khani abil oma näpud Jolapore valitseja summade järele sirutavad. Rajah oli üks neist India vürstidest, kes kaks kolmandikku oma ajast raiskavad Inglismaal ja Euroopa mandril — makstes väga raskelt selle eesõiguse eest. Mr. Bunn sai esimest korda kokku Jolapore rajahiga siis, kui viimane hulkus ilma sihita ja pooluimaselt Londoni tänavail; keegi seikleja, kes nüüd juba eluajaks „kõrvale“ pantud, oli uimastanud vürsti — mis sihiga on seletamatagi selge. Kuid Smiler tuli nagu päästeingel õigel ajal tehes rajahile teenuse, mis andis talle kestva poolnelsoni vürsti üle. Tõmmunahaline valitseja oli tänulik oma päästjale ja mr. Bunn oskas muuta selle tänutunde rahaks — müidugi vürsti kulul. Ja keegi ei teadnud asjaolu paremini kui too kaval ja rahaahne mohameetlane, Mirza Khan.

Ja sellest tuligi, et kui Mirza varsti Bunn ja Ko. juure ilmus, siis ei raisatud aega tühiste sissejuhatuste peale — ütles ju mohameetlase pisut ahnusest ärev, siiski salakavalalt naeratav nägu, et teda pole siia komplimente kuulama kutsutud.

„Halloo, Mirza!“ — lausus Smiler. — „Kuidas tervis?“

2

3

"Lapsed" nr. 1. 6. sept. 1930. Lhk. 4.

Õnnetuslaeva „Resource“ seiklused.

Läbi tormide Ameerikast Baltimere põhja.

„Päästja päästa ennast!“

Tallinna sadam pakub praegu huvitavat pilti: kaks päästelaeva — üks soome, teine ameerika — korraga aresti all. Ja ameerika laev koguni kahekordse aresti all!

Sattusime esiteks tolle ameerika päästelaeva peale — „Resource“ on selle nimi. Kere terasest, masinad tugevad ning võimas tõsteseadis. Aga — võimata on kujutada endale ette laeva armetumas seisukorras. Kõik mis tal kord tekil ja pealpool tekki oli, on kas kadunud või purustatud. Kadunud on navigatsioonihütt ja korstna; tugev, rauast mast on murdud ja lamab tekil ainult mudekohast veel kinni; aurutüürireadis on purustatud nagu kõik teisedki osad tekil ja üldmulje jääb nagu mõni hiiglamaru oleks üle laeva käinud.

Siis muda ja rooste — eriti muda. Seda on tekil rohkesti, veel rohkem teki all. Ja muda sees kasvavad veelgi — või mädanevad — igasugused putukad ja merepõhja taimed. Alt ruumidest tõuseb kange mädahais, mis südame läilaks ajab.

Laeval tehakse tööd agaralt. Umbes paar tosinat mehi on selle puhastamise kallal. Tööd juhatavad kapt. W. Leeman ja laeva kauaaegne vanem masinist Harry Johnson. Esimene neist on eestlane, teine ameeriklane. Pöördume viimase poole oma uudishimuga. Mr. Johnson on lahke ja jutustab meile laeva „eluloo“ kuni tänaseni.

„Meie „purk“ on ehitatud 1910. a. Paisleys Inglismaal Briti sõjalaevastiku abilaevaks — alustab mr. Johnson oma juttu. Ja jätkab: „Üksikasjad laeva kohta on järgmised: kandejõud 383 tonni — masinad arendavad 700 h.-jõudu — kiirus 9½ sõlme tunnis — meeskonna arv 16 — oli sõjalaevastikus kuni 1923. aastani — pärast magas kolm aastat töötä — siis ostis laeva praegune omanik Reno Marine Salvage Corporation (Reno päästefirma) ja viis selle New-Yorki, kus see pääste- (tõste-) laevaks ümberhitati ja sellasena tööle pandi.“

„Laev veealusena“.

Edasi jutustab mr. Johnson, et kapt. Reissar, kes ka Eestis Reno päästefirma esindajaks, tuli 1. a. Ameerikasse ja palkas „Resource“ päästetöödele siinsetes vettes.

„Läinud aasta 21. aprillil alustasime matka New-Yorgist Tallinna. Vaevalt olime 6 tundi merel olnud kui saime vastu kohutava tormi. „Resource“ kündis laineid, mis vähemalt 40 jalga kõrged. Sõitsime rohkem vee all kui vee peal. Tihti oli laev peaaegu püsti nina lainete vahel veeorus.“

Laev lekib!

„Lained mürdsid laevakere katlaruumi kohalt ja tekkis pragu, mis andis umbkaudselt 400 liitrit vett sisse iga 24 tunni kestel. Õnneks olid pumbad heas korras. Torm takistas edasiminekut ja kestis tervelt 12 päeva. Pärast tormi ragemist pääsesime Azori saarte juure. Seal täiendasime varustust ja 13. matkapäeval jätkasime teekonda Cherbourghi Prantsusmaal. Sellegi teekonnal elasime 14 päeva kestel läbi 2 suurt tormi. Nagu näete, polnud meie tulek New-Yorgist siia sugugi kerge — ja mr. Johnson muheles, mäletades toda matka.“

„Resource“ Eesti vetes.

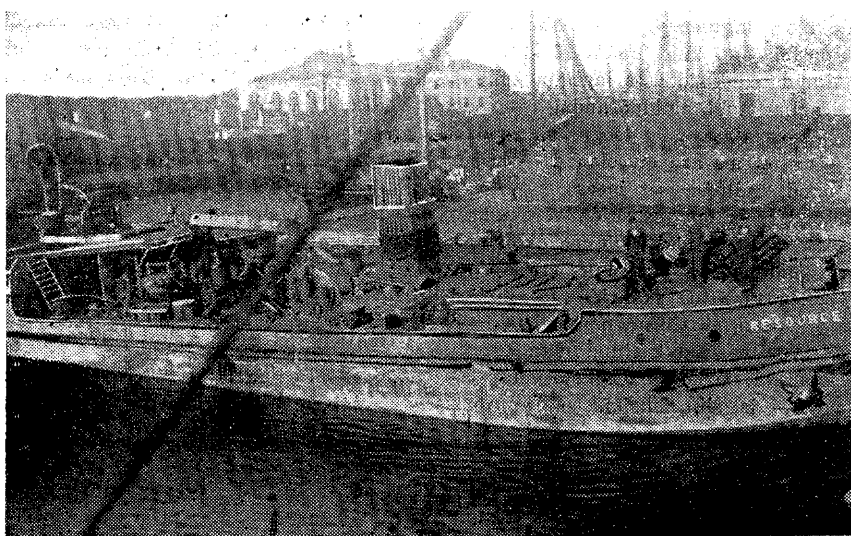
„Teel peatasime veel Danzigis ja Liibavis ning Tallinna saabusime 28. mail. Siit saadeti laeva meeskond — peale kapteni, vanema masinisti (minu), vanema ohvitseri, kolme kütja ja elektrimehaaniku — tagasi Ameerikasse ja asemele võeti eestlased. Nüüd koosnes laeva meeskond 27—31 mehest — neist 6 sukeldajat.“

Uppumine.

„Tallinnast sõitsime 5. juunil Muhu väina „Slava“ vraki juure, kus asusime tööle. Kõik edenes hästi, sest „Resource“ tõstevõime on 100 tonni. Olime juba 1 kuu ja 2 päeva töötanud, kui — see oli 8. juuli hommikul umbes kella 5. paiku — algas järsult kõva torm. Ankur riivis ja hiiglalained paiskasid „Resource“ vastu „Slava“ vastu. Sai me külge kaks suurt auku ja laev hakkas vajuma. Pumbad ei suutnud meid veepeal hoida ja 4 tundi hiljem oli „Resource“ juba „Slava“ kõrval põhjas. Päästisime end „Slava“ peale, kaasavõttes vaid hädatarvilikumad asjad. Sealt päästis meid hiljem appi saadetud Eesti valitsuse laev.“

Ei tõuse!

„Nädal pärast „Resource“ upumist tehti esimene katse laeva tõsta. Selleks oli see kapt. Grünbergi juhatusel veekindlaks plaasterdatud. Aga „Karini“ pumbad olid nõrgad — „Resource“ nina tõusis, aga akter istus umbes 35 jala sügavusel põhjamudas. Hiljem tehti teine katse „Tasujaga“, kuid halva ilma tõttu äpardus seegi. Tuli sügise, oli juba detsember ja töstetöödest pidime loobuma. Nii jäi „Resource“ talveks sinna kuhu suvel uppus.“

„Resource“ Tallinna sadamas.

Soomlased appi.

„Maikuul“ — jätkab mr. Johnson oma juttu, mis toob meid juba tänavu — „otsustati „Resource“ päästetööd jätkata. Selleks tehti soome päästefirma Tolfaniga leping, mille järele soomlased tõstavad laeva üles ja viivad selle kuivadokkini. Soomlased tulid kahe laevaga, „Stannum“ (tõstelaev) ja „Salvator“ (päästelaev) ja tõstsid 16 päevaga „Resource“ veepinnale.“

„Sõda“ laeva üle.

„Kapten Reissar tahtis saata „Resource“ Liibavisse parandusele ja tegigi vastava korralduse. Et aga „Karini“ ja „Tasuja“ tööarved maksmata, siis ei lubanud Eesti võimud seda teha. Anti käsk laeva mitte lasta Eesti vettest välja. „Sõda“ laeva pärast kestis mitu päeva ja viimaks toodi meid siia. Ja siin meie nüüd

„Oleme kahekordse aresti all.“

„Kuidas need arestid õieti tulid?“ — küsisime.

„Esimese pani peale vist Eesti mereasjanduse peavalitsus — „Karini“ ja „Tasuja“ arvete kindlustamiseks — ja teise pani peale kapt. Reissar ise. Viimane arest on vist selleks, et hoida soomlaste näpud „Resourcest“ eemal, vähemalt seni kui nende ja Reno päästefirma vahel on kohtus otsustatud.“

Soomlased rikkusid lepingut.

Edasi kuuleme, et soome päästefirma pole — kuigi dokk on olnud kaks korda valmis võtma „Resource“ vastu ja kuigi arve on mõlemal korral ette kindlustatud — viinud laeva parandusele nagu lepingus ettenähtud. Sellega on soomlased rikkunud lepingut ja nüüd läheb asi kohtusse — kui pooled vahepeal ei lepi. Ja lepet vaevalt tuleb, sest soomlaste ja ameeriklaste vahel on äärmiselt terav.

Läheb ikkagi Dokki.

Nüüd puhastatakse „Resource“ mudast, roostest ja saastast, mis selle peale ja sisse on meri 13 kuu kestel, mis laev mere põhjas lamas, uhtunud. Ja umbes nädala pärast läheb see kuiva dokki parandusele. Havarii eest on kinnitusselts juba osaliselt tasunud. Laev on ikkagi väärtusline — omal ajal maksid ameeriklased selle eest midagi 55—60.000 dollarit. Ja Reno Salvage Corporation on suurte kapitalide ja suure varandusega firma. Parandusel pannakse „Resourcele“ ka uued suured pumbad sisse ja kui kõik valmis, asub laev uuesti „Slava“ juure tööle. Reno päästefirma töötab koos eesti firma „Vikingiga“, millel päästetööde konfessioon Eesti vettes. Reno pääste-

firma peaomanik on tuntud ameerika leidur ja miljonär mr. Reno. Ja kuulu järele olla kapt. Reissaril ka Ameerikas tüsedad pangaarved. Mr. Johnson kinnitas, et varsti on päev käes, millal kapt. R. maksab siin kõik oma arved...

Päästja „pigis“

Pärast „Resource“ pildistamist jätsime lahke mr. Johnsoni jumalaga ja otsisime üles „Salvatori“, mis nüüd seisab Põhja laevasilla ääres ja leinab „sõpra“ mille päästis.

Traagi-koomiline on tolle „Salvatori“ lugu. Tuli siia päästma teist päästjat ja päästiski selle, jäi aga ise hätta ja nüüd istub aresti all. On nimelt nii, et Tolfani härradel olla siin mõned sekeldused ja suuremad arved maksmata. Arvete kindlustuseks ollagi „Salvator“ arestis.

„Ja on siin vist tuleva kevadeni“ — lausus Heinonen, laeva masinist, kes kolme teise mehega jäetud siia laevavahiks. Muu osa laeva meeskonnast viidi nädala algul Soome.

Keeruline kolmnurk.

On tekkinud mingisugune keeruline kolmnurk — soomlased, ameeriklased ja eestlased — ja see annab meie advokaatidele ja kohtudele vist lähemas tulevikus hulga tööd. Asjad on sassis. Kellel õigus, seda on raske öelda. Igatahes on siin miljonitest küsimus — kahjuks ja kasuks. Eks kohus otsusta!

Kohvi- ja siguritööstus

„Linda“

Tallinn, Kopli t. 16. Tel. (20)627

Soovitatav võistlemata headuses kõige paremaid aineid valmist. oa ja vilja-kohvi. saadaval pakkides ja lahtiselt. Nõudke igast kauplusest.

Vintsutused tollivalitsuses.

Ostetud kaupa ei saa kätte.

Käesoleva aasta 26. augustil ostis keegi Tartus asuva tubavabriku omanik Peatolliameti oksjonilt 11,105 kg. tubakat. Järgneval päeval kui kaubaomanik Tolleiametisse läks ostuhinda tasuma, seletati seal, et oksjon saab tollinõukogu poolt tühistatud ja temalt ei võetud raha vastu. Selle tollinõukogu otsuse peale esitas uus kaubaomanik Tolleiametile kaebuse, paludes ära muuta Tollinõukogu otsust. Tolleiametitee 29. aug. s. a. asja arutates otsustas Tollinõukogu otsuse tühistada. 1. sept. s. a. maksis ostja kauba eest pakutud raha tollikassasse ära riigi üleminevate summade arvele, sest Tolleiametitee otsus ühes asjatoimetusega ei olnud veel Peatolliametisse tagasi jõudnud. Samal päeval tegi kaubaomanik oma volinikule ülesandeks tubakat Tartu toimetada, kuid volinik teatas korduvat telefoni teel, et akt ühes Tollinõukogu otsusega ei ole veel Tolleiametisse jõudnud. Et kaupa kiirelt tarvis oli, sõitis kaubaomanik isiklikult Tallinna kaubakättesaamist korraldama. Pöördes tollikomitee asjadesalitseja poole, kes teatas, et asjatoimetust on Maksudevalitsuse tolli osakonnas, kust ka toimetust Tollivalitsusele ära saadeti ja Tolleiametitee otsus kaubaomanikule kätte anti, milles Tollinõukogu oksjoni tühistamise otsus tühistatakse. Heas usus, et asi korras, pööras kaubaomanik oma voliniku poole, et kauba ärasaatmist Tartu korraldada. Ootamata üllatuseks ei annud Tollivalitsus ka nüüd kaupa kätte ja seletas 1) et peab äraootama, kas mõni tubakavabrik, ehk endine kaubaomanik Riigikohtule protestiga ei esine, 2) et Majandusminister olevat telefoni teel tubaka väljaandmise ära keelanud. Peale uusi järelepärimisi teatati, et võib kaupa kätte saada. Kaubaomaniku volinik esitas dokumendid kauba kättesaamiseks, kuid möödus umbes 10 minutit, teatas tolliosakonna ametnik, et on jälle keeld saabunud, et kaup tuleb kinnipidada. Imestusega peab küsima, kas Tollivalitsus on hakanud praegu töötamas olevate tubakavabrikute huvide kaitsjaks? Sest oksjonil viimased pakkujatena ei esinenud. Eelpoolkirjeldust saame selge pildi, kui raske on meie kodanikel Tollivalitsuses asju ajada ja kuidas seal inimesi vintsutatakse. X

Sen Sen.

Tunnus.

„See saks on ennast hästi majanduslikult kindlustanud, teda ei laosta ükski veksligiro ega oksjonihaamer — tal on ainult seljariided ja ihupesud!“

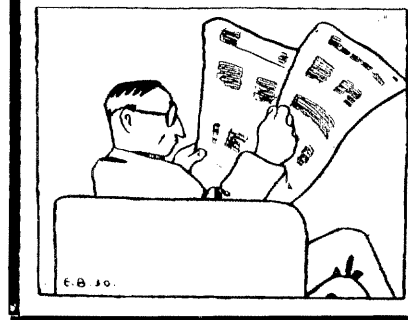
Delikatess osakond

Täielikum valik kõigist kodu- ja väljamaa viinadest ja koloniaal-kaupadest.

Karl Uudel

Plkk tän. 36. Tel. 224-84

Müük suurel ja väiksel arvul.

AJAVIITEKS

Punakaart vallutas mandri kalda — ja meie — „valged“ — hiilisime üle kinnikülmanud skääride ja salmede saartele, milliseid Soome ranna lähikonnas lugematul arvul. Mõnd neist nii tillukesed, et mahuksid või mütsi alla, teised jälle suuremad ning sageli kaunis rahvarikkad; neil asuvad kalurid.

Nii tookord meigi elasime paos: ringi — lumine meri, saarekete rägastik ja mannetuid merimeeste hütte, peakohal aga — madal Põhjala taevast, hall ja sünge.

Olime kümnekesi. Väga kirju seltskond, mida hoidis koos mingi metsik tuhin. Tol korral polnud kokaiini nii moes veel kui praegu, kuid meie päalik — endine Vene ratsaväe kapten — vaevles selle mõrtsukaliku mürgi küüsis. Aga mitte kokaiini ei tapnud teda: ta suri esimesena „meeste mängus“.

Nimesid ma siin ei kirjuta. Ja kui kirjutangi, siis — väljamõelduid: surnute mälestust jölestada ei taha, elavaid kah puudutada, ei söanda. Kuid ellu meie kümnest jäi vähe. Suurema osa surmas „meeste mäng“.

Nii iseäralisena nagu see ka paistab, kuid kõige aumehelikum meie hulgast oli Helsingi nooruke vargapoiss Savolainen. Tema ei hulkunud öösiti skääride vahel ega nõudnud kalurilt püssi õigusel sööki.

Meie, teised, tegime seda tihti, sest olime näljased, tigidad ja hullumeelsed.

Revolutsiooni jõedused tegid meid sellisteks...

Eriti vastik tüüp oli endine Turu suurkaupmees Spulge. Päril rõvel. Kui juba tema saagile läks, siis tõi ikka mehise noosi, et jätkus õgida mitmeks päevaks. Varemalt lihav nagu nuumatud kalkun, oli ta nüüd kaotanud oma rasvakihid, mistõttu nahk kortsuliste kottidena rippus; habe ega juus tal ei kasvanud — ja see andis talle saja-aastase nõiamoori ilme.

Kummaline isik oli ka rootsiverd vana talunik Strand. Hommikuti luges ta palveraamatut ja laulis usulisi hümne, siis aga hakkas märatsema, kisendada kõige hirmsamaid jumalateotusi. Nii koledat sõimu pole ma enam kunagi kuulnud.

Sellegi tappis „meeste mäng“.

Veel kuulus meie hulka poisike — gümnasist Gorjushin, venelane. Vaevast paarikümne-aastane, kuid kirglik alkohoolik.

Jõime palju. Koledat, tapvat samogonni,

„Meeste mäng“. Jutustus. Arnold Kõiv.

mis segatud lõikavate hapete ja sooladega. Kõige rohkem jäi kahvatu, kõhetu poisike Gorjushin. Jõi ja nuttis. Siis kahmas püssi ja hakkas laskma kuhu aga juhtus. Meie seda ei sallinud, sest paugud võisid äraandjaks saada.

Gorjushin suri kah „meeste mängus“.

„Meeste mäng“ viis varjuvalda veel Suseni (tehnik kusagilt Peterburi vabrikust), Poikase (endine kontoriametnik) ja Ketovi (keskkooli matemaatika-õpetaja).

Väikekasvuline juudi-noormees Hanin (üliõpilane) jäi vist ellu. Võttis mitmel korral „mängust“ osa, kuid jäi ellu. Tema iseäraldus: ta ei rääkinud päevade kaupa sõnagi. Oli samuti hullumeelne nagu meie, teisedki.

Need, kes surid „meeste mängus“, loobiti merre.

Meile pakkus närvekõditavat lõbu: lohistada surnu jääle, raiuda jäässe auk, toimida jõe matusetalitus ja visata laip vette, teda ridvaga juhtides jää alla.

Olime ju hullumeelsed.

Kord juhtus, et „mäng“ nädala kestes ei nõudnud ohvrit. Siis muutusime hoopis närvilisteks ja olime valmis kargama hammastega üksteisele kõrri. Gorjushin lõi Poikast täägiga — torkas õlast läbi. Ja meie tundisime tiirast lõbu, nähes verd.

Elasime lagununud kalurihutsiks. Palk-ehitis oli see, kuid laskis sõelana tuult läbi. Aknad puudusid. Ja lagi, ja kolle samuti. Tegime tuld muldpõrandal — suur tuliriit lõomas alatasa, et leegid ulatusid katuseni. Ime, et me ära ei põlenud — kümme purujoobnud, hullumeelset meest.

Elujõud meis puudus. Rida verekuullaseid aastaid oli meist teinud kümme kõlbmatut nartsu. Kuid puudus ka julgus surra: miks muidu põgenesime üle skääride ja salmede, kui mitte selleks, et päästa oma viletsat elunatikest? Aga aastaid kestnud mäng surmaga oli haarava narkoosina mürgitanud meie närvikava — ja siin, üksikul saarel, tõusis

meis jälle igatsus teravate elamuste ja pöörase riisiko järgi. Nii tekkiski kunstlik mäng sumaga — „meeste mäng“. Sest mehed ei mängi tavaliselt ju, kui aga ometi algavad mängu, siis peab see olema midagi kohutavat, tõhtlikku.

Igal hommikul kogunesime ümber lõkke, mille purpursed keeled ühes musta suitsu siirdustega hubisesid pimedade katuse poole, heites lendlevaid varje nõgiste seinapalkidele ja meile — kümnele räpasele, pohmelusest ja külmast värisevale täikraele. Nii algas igahommikune õud — „meeste mäng“.

Omasime raske nagaani. Selle trummi sisse pistime üheainsa padruni, löime pihuga kõrvalt korraks trummi pihta, et see juhuliku arvu tiire tegi — ning siis lasi iga mees sellest nagaanist enesele meekekohta, enne seda pihuga korraks trummi riivates. Sedasi tegime kõik, kunni ring läbi.

Meie puruhaigetele närvidel pakkus saatlikku naudingut — oodata iga lasu puhul, kas komahtab pauk ja surmakrampides tõmblev mees prantsatab porisele põrandale, või klõpsatab vaid trikkel metallisel kõlinal, hingeldav, näost sinine laskja aga vaarub ringist välja, jäädes — nüüd juba metsalisenä monuledes — ootama eksperimenti järgmise mehega.

Ning pean ütleva, suur oli kõikide pettumus, üksnes trikli naksatust kuuldes.

Ihkasime verd ja kannatuste vaatamängu meie — kümme hullu. Kuid see arv kahanes üllatavalt ruttu: iga paar-kolm päeva viisid ohvri.

Meie päalik — endine ratsaväe kapten — suri, nagu juba ütlesin esimesena. Võib olla, polekski ta surnud nii pea, sest elu-shansse oli ju kuus ühe vastu. Kuid ta ise otsis surma: tal polnud enam kokaiini. Ta mürgitatu käsi värises revolvrilt pea juure tõstes, värises nii, et relva ots meekekohtast ikka mõõda tantsis.

— „Pea mu kätt!“ röökis ta vargapoiss Savolaisele. Jasee võttis kapteni käerand-

mest kinni ning aitas sihtida. Trikkel naksatas. Kapten kiristades hambaid ja vandudes jälgilt, lasi uuesti. Siis — veel ja veel Savolainen aitas teda kogu aeg. Alles kuus da lasuga käis pauk.

Nii suri kapten, kellel puudus kokaiini ja kes oli enesetapja.

Juut Hanin pidas kaua vastu. Kaua, sest surid meist juba kuus.

Aga kord ma märkasin Hanini teeb võistlust. Lööb trummi pihta nii, et ise näeb, kus peatub padrun.

Muidugi, tahtsin ma kohe paljastada ta viguri, ning me oleksime ta naudingut ja meisterlikult tapnud. Oo, see vast oleks meenus pilt!

Kuid juut luges mu pilgust mu mõtteid, viskas nagaani maha ja tormas välja.

Mee jooksime ta kannul, sest kõik tapasid, milles seisab asi. Üle lumise jäävalja läks metsik jooks. Üks vilets inimveri ees, teised hanereas ta järele, nii, nagu kellegi nõrk jõud kandis. Ise me röökisime valusas verejäänus ja pöörasuse tuhinast ning andsime juudi pihta tuld vintpüssidest. Ma arvan, juut ise kisendas samuti, sest temas, nagu meiski, polnud enam midagi inimlikku.

Õigemini — see polnudki jooks, see oli komberdamine, roomamine, vingerdamine. Kuid ma imestan, et meie vaevatud luukeredes veel niigi palju jõudu piisas!

Viimaks me kukkusime üks teise järele. Ja Jamesime kaua. Juut kadus. Aga ta jälgedes punetas veri.

Õõseks roomasime jälle oma hütti kokku.

Ühel ööl põgenesin minagi. See tuli vist puht loomusunniliselt, alateadlikult, sest põgenemisest ei mäleta ma suurt midagi, tahetõudu aga sääraseks sammuks polnud mul enam ammu, ammu.

Ei tea, millises suunas liikusin, ei tea — kuidas. Luurajad leidsid mu Tallinna ranna piirkonnas. Arvasid esmalt, et olen surnud. Kuid ei! ma elasin. Nüüd, muidugi suren varssi: mu pea on tühkhall, mu keha koosneb vaid kontidest ja sinakast kortsulisest nahast. Võib olla, pole verdki selle inetu naha all.

Kui ma nüüd püssi pauku kuuleksin — ainult kuuleksin — siis sureksin silmapilt. Muidu ehk kiratsen veel mõne päeva või kogu nädala.

Iga sõna eest dollar.

Ameerika ex-presidendid aja-
kirjanikkudena.

Ameerika endised presidendid on sealse ajakirjanduses väga hinnatud mehed. Suurimaks senistest oli Theodor Roosevelt. Pärast presidendiks olekut hakkas ta, peale avalikkude kõnede pidamist, ka kirjutama ajakirjandusse. Hiljem asutas ta oma ajakirja „Out-

Sen Sen.

4) Tarbetud ettevõtted (Moodne raamatupidamine).

„Tulumaksu inspektorid tuleks nagu selgetnägijad ja astroloogia professoridki pöörata. Mõlemad on otstarbetud — ühed ei näe läbi minu intiimasjades, teised ärraamatutest!“

„Tallinna Teataja“ nr. 1. 6. sept. 1930. Lhk. 6.

look“, mis lõi oma julgete kirjutustega laineid. Teistele kirjutades sai Roosevelt alati dollari iga sõna eest mille ta paberile pani.

Roosevelti jälgedes sammub ka praegusest eelmine president Calvin Coolidge. Ta kirjutab „The New Herald“-lehele iga-päev 150—250 „tarka“ sõna pika kirjutuse ja saab selle eest honoraari, mis teeb dollari iga sõna pealt. Pühapäeviti Coolidge, kes suur puritaan, ei kirjutata. Selleks pole ka just vajadust, sest 900—1200 dollari suurune honoraar, mis saadud 150—200 rea kirjutamise eest, ei nõua pühapäeviti töötamist.

Maaailma suurimad autolinnad.

Maaailma suurimad autolinnad on muidugi Ameerikas. Ja neist suurimad on New-York, kus 733,191 autot (ja 7.000.000 elanikku), Chicago oma 519100, Los Angeles 514.010 ja Detroit oma 443.281 autoga — teistes vähem. — Meil Tallinnas on ainult 1045 autot!

Kõik
loevad

„Tallinna Teatajat“

Naljad.

EKSIS.

Proua: — Mari teatas, et lahkub meie teenistusest.

Härra: — Mikspärast?

Proua: — Sina olla täna hommikupool sõimanud teda telefoni läbi päris roppuste sõnadega.

Härra: — Taevas halasta! Teda? Ja mina uskusin terve päeva, et see olid sina, kellega telefonis kõnelesin.

APTEEEKIS.

Apteeker: — Pidage nüüd meeles, et seda rohtu, mis siin pudelis, peab enne tarvitamist hoolega ja põhjalikult raputama.

Taat (maalt): — Ja-jah, härra apteeker. See saab tehtud — ma sõidan ju veoautoga koju.

KIHVTINE SÖBER.

Noor kunstnik oma töid kunstinaütusel vaadeldes: — Ema hoiatas mind alati andumast kunstialale. Sooviksin, et ta nüüd näeks mu saavutusi!

Madu salvas meest — mees hammustas mao pooleks.

On teada juhtumeid, kus inimene vihastus hammustanud koera, aga et mees oleks kunagi vihastunud mürgise mao peale, hoidnud teda kätte vahel ja hammustanud roomaja kaheks — kes seda on varem kuulnud?!

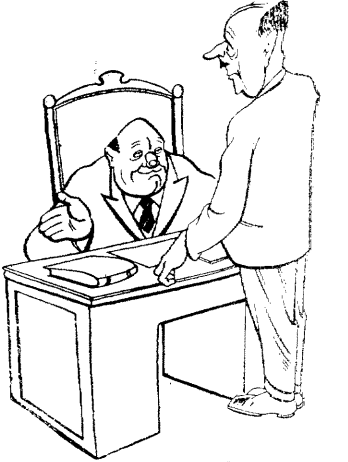
Siiski on sellane õudne lugu hiljuti sündinud ja nimelt Tseutas, Hispaania Marokkos.

Seal oli keegi madude taltsutaja Baxir Hamed Haxmi, moorlane. Oli, sest enam teda pole. Põhjus: kuigi pika nimemega, oli too mooramaa mees lühikese kannatusega. Üks ta madudest ühel päeval ei pidanud end üleval nagu taltsutaja tahtis ja see vihastas Baxiri niivõrd, et ta haaras mao kahe

käega otsadest kinni ja hammustas ta keskelt pooleks.

Lugu oleks lõppenud sellega, et nüüd oli Marokkos ja maailmas üks mürgine roomaja, vähem, kui — kui mitte madu poleks surmaagoonias kättemaksuks salvanud oma mõrtsukat põske. Pool tundi hiljem oli Baxir Hamed Haxmi seal kuhu vanad mauridki aastasadade eest rändasid — Allahi juures.

Sen Sen.

1) Olukord.

„Lubate vast maksta veks-lites?“

„Olge lahked — kuid ainult puhtates, alla- ja pealekirjutatult pole neil mingisugust väärtust!“

Kuldauraha
Pariisi näitusel 1924

Piriitusepuhastamise

vabrikute o-ü. (Rosen & Ko)

Grand prix
Tallinn 1925

„Tallinna“

viinavabrik

ühes parfümeeria ja kosmeetika osakonnaga.

I ERIALA: Grème de Mandarine, Kümmel, Pomerants, Venevotka jne., Brandi V. S. O., ***, **, STANDART, EXTRA.
II ERIALA: Fau de Colonge — triple, double, aux fleurs, hambapasta „SANADONT“, puuder jne.

Kõiksugu napsid, liköörid ja nalivkad on sadaval kõikides suuremates kauplustes ja restoraaanides
Tallinn, Merepuiestee 15 ja suurel arvul vabriku laos. Kõnetraat 304-26

SÜGISE HOOAJA RIIDEKAUPU
SUURES VALIKUS SOOVITAB

A. Laamann
Väike Karja tän. 8

A.-S.
Aleksei Gorbatschew & Ko.

Vene turg nr. 5. Tel. 307-34.

Soovitab oma ladust kõiksugu nahka: talla, pinsuli, koo-
repargi pastlanahka, seremet, schevrett, väljam. krooni jne.
Suures valikus oma mehaaniline jalanõude vabriku
„Rekord“i kroom, schevro, lakk ja juht meeste,
naiste ja laste jalanõusid. Kalameeste säärsaapaid, kõige
paremas headuses. — Hinnad võistlemata odavad.

OSKAR PILV
Tallinn, Vene Turg nr. 3

PUDUKAUBA LADU

Müük suurel ja väikesel orval
SOODSAM OSTUKOHT

„Akva“ alkoholita likööri ekstraktid ja kara-
tavad joogid, samuti kui ka algupärane „Sidroni
Sooda“ on oma tuntud häälduse tõttu võistluseta.

„Akva“, Tallinn, Vaimu nr. 1, telefon 6-19.

Tallinna Marjaveini Tehase

naturaal veinid on igalpool tuntud ja
selle tõttu kuuluvad nõuetavate hulka.

Saadaval kõigis paremates veinikauplustes.
Tehas ja kauplus: Tallinnas, Vaimu 1, tel. 6-19

Liha- ja delikatess kauplus
„Omandus“

Alati saadaval kõrgeväärtuslised
liha delikatess saadused. — —

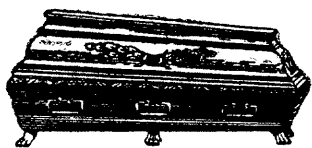
Igapäev värske aiavili.

Kõige soodsam ostukoht Narva mnt. nr. 37, Tallinn.

Inglise sügisepalitu-, ülikonna- ja smokingi-
riiet, naisterahva sügise mantliriidet ja kõik-
sugu voodreid soovitab odavate hindadega

Jul. Aberg'i kaleviäri

Tallinn, S. Karja 5. — Äri asut. 1907. a.

Kõige uuem ja täielikum puusärkide tööstus.
Metallpärjad, pärjalindid, haua- ja ristikivid,
surnuriided. Hinnad mõõdukad.

K. LANGER & KO.

Tallinn, Liivalaia nr. 48, Linna lahkamiskambri vastu

A. TREISALT

Schveitsi kellade ja kullasepaäri

Tallinn, Baltiski maantee 6

Igas. kellade, kuld ja hõbe asjade parandus

OSTAN KULDA JA HÖBEDAT

Oma töökojas valmistatud

hõbe lauaserviise, nuge, kahvleid, lusikaid
ja kõiksugu teisi kuld, hõbe ja kristallasju
ja kellasi äärmiselt odavate hindadega.
Iseäranis laulatussõrmuseid kõige odava-
mate hindadega ostate

Kullasepp R. Lange ärist

Tallinn, Vanaturu kael 5, omas majas.
Kõnetraat (2)31-20.

OSTAN KULDA, HÖBEDAT JA KALLISKIVE

Metallitööstus K. Puusaag

Tallinn,
Suur Brokusmägi 5
Kõnetraat (20)5-46.

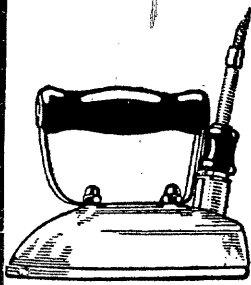
Meiereide masinate, vee- ja piimapumpade valmistamine ja parandus. Koorejaamadesse mitmetüübilised madalrõhu
katlad, piima aparaadid, õhupuhasustuse ekssaustrid, sooja ja külma vee reservuaarid. Keskkütte ja vesivarustuse tööd. Töö kiire ja korralik.

Soovitan
võistlemata hindadega kõiksugu lihasaadusi
ja vorstisid. Igapäev värskeid aiasaadused.

E. ARM'I

liha- ja aiasaaduste kauplus.

Tallinn, S. Pärnu mnt. 73-g. Tel. (2)26-44.

Elektrotehnika büroo V. Engel

Tallinn, Pikk t. 45. Tel. 26-53

Elektrimootorid

Elekiriarmatuurid

Elektrikeedunõud

Elektritriikraud

ja igasugu elektri- ja

raadiotarbed.

Võtame vastu elektri jõu ja
valgustuse sisseseade töid.

P. MICHELSON

karusnaha-, kübara- ja mütsikauplus

Eriala kooliõpilaste mütsid

Väike Karja tän. 6

„SIRACE“ „SIRACE“

KINGAKREEM
„SIRACE“

rahuldab oma headuse
tõttu ka kõige nõudli-
kuma tarvitaja.

NÕUDKE AINULT „SIRACE“

„SIRACE“ „SIRACE“

Kuldaurahaga kroonitud kohvitööstus.

„Esto“

Tallinn, Telliskivi 44. Tel. 22-69.

Soovitab perenaistele

hästituntud peene- ja puhta-
maitsest vilja- ja oakohvi.

Kauba headuse eest vastutus.

Kulla- ja kellasepa tööstus

Igasuguste kellade, kuld ja hõbeasjade
parandus

Töö kiire ja korralik. Hinnad mõõdukad.

J. PREISMANN

Tallinn, Baltiski mnt. nr 16

KÜLASTAGE
P. Põderi valmisriieteäri

Tallinnas, Kullasepa tänav 7,
sealt leiab alati kõige suuremas valikus mõõ-
dukate hindadega moods. meeste ja naiste

VALMISRIIDEID

Kes ostab, ei kahetse.

KÕIGE ÕDAVAIMINI OSTATE
MEESTE JA NAISTE

VALMISRIIDEID
VALMISRIIETE ÄRIST
S. TARTU MNT. 6

Teatan oma austatud tellijaskonnale, olen oma
meesterahva rätsepaäri

Narva mt. 19 üle viinud Vana Posti 1, k. 4, tel. 25-24

Juhin oma lugupeetud endistele kui ka uutele töö-
tarvitajatele tähelepanu, et lähemal päeval saan
suures valikus sügise uudiseid väljamaalt.

Lahket külastamist lootma jäädes

Kõige austusega **M. Mikk**

V. Posti tän. 1. Telefon 25-24.